

Neljapäev, 17. detsember 2015

P8_TA(2015)0475

Kongo Demokraatlikus Vabariigis asuva Virunga rahvusparki kaitse

Euroopa Parlamendi 17. detsembri 2015. aasta resolutsioon Kongo Demokraatlikus Vabariigis asuva Virunga rahvusparki kaitse kohta (2015/2728(RSP))

(2017/C 399/24)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse UNESCO peakonverentsi poolt 16. novembril 1972. aastal Pariisis vastu võetud ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsiooni,
 - võttes arvesse, et UNESCO määras Virunga rahvusparki 1979. aastal maailmapärandi alaks ning 1994. aastal ohustatud maailmapärandi alaks,
 - võttes arvesse Rio de Janeiros toimunud keskkonnateemalisel tippkohtumisel 5. juunil 1992. aastal vastu võetud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni,
 - võttes arvesse Ramsaris 1971. aastal vastu võetud rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eelkõige veelindude elupaikade konventsiooni,
 - võttes arvesse OECD 1976. aasta suuniseid rahvusvaheliste ettevõtete jaoks (ja nende ajakohastamist) ning ÜRO poolt 1971. aastal vastu võetud äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid,
 - võttes arvesse 2014. aasta juulis tehtud lõplikku avaldust seoses kokkuleppega, mis saavutati WWF Internationali poolt SOCO International plc vastu esitatud kaebuses,
 - võttes arvesse Kongo Demokraatliku Vabariigi (edaspidi Kongo DV) süsivesinike sektori õigus- ja lepingulist raamistikku, k.a „Ordonnance-Loi n° 81-013 portant législation générale sur les mines et les hydrocarbures“, „Code minier“, ja mis tahes tulevane „Code congolais des hydrocarbures“ ning „Contrats de Partage et de Production des hydrocarbures“,
 - võttes arvesse suuliselt vastatavat küsimust Euroopa Komisjonile Virunga rahvusparki kaitse kohta Kongo Demokraatlikus Vabariigis (O-000108/2015 – B8-1111/2015),
 - võttes arvesse arengukomisjoni resolutsiooni ettepanekut,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 128 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et Virunga rahvuspark, mis asub Kongo DV Põhja-Kivu provintsis ja Idaprovintsis Rwanda ja Uganda piiril, on Aafrika vanim rahvuspark, UNESCO maailmapärandi ala ning üle maailma kuulus ainulaadsete elupaikade ja rikkaliku bioloogilise mitmekesisuse poolest, olles bioloogiliselt kõige mitmekesisem rahvuspark Aafrikas; arvestades, et see rahvuspark on eriti tuntud oma mägigorillade tõttu, kes on äärmiselt ohustatud loomaliigina kantud 1973. aastal vastu võetud ohustatud looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni (CITES) I lisasse;
- B. arvestades, et bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni kohaselt – mille Kongo DV on allkirjastanud ja ratifitseerinud – on bioloogilise mitmekesisuse kaitse inimkonna ühine mure ning arenguprotsessi lahutamatu osa; arvestades, et konventsioon on õiguslikult siduv ning sellele allkirjutanud on kohustatud konventsiooni sätteid rakendama;
- C. arvestades, et Virunga rahvuspark on ühtlasi kaitstud Ramsari konventsiooni ja Kongo DV seadustega; arvestades, et Euroopa Komisjon ja mõned ELi liikmesriigid on parki kaitset toetanud viimased 25 aastat;
- D. arvestades, et Virunga rahvuspark on üks kolmest Kongo DVs asuvast Ramsari alast (nr 787); arvestades, et Kongo DV-l on Ramsari konventsioonist tulenevalt mitmeid kohustusi seoses Ramsari loetellu kuuluvate aladega, näiteks tuleb korraldada ja rakendada planeerimist nii, et edendada registris olevate märgalade kaitset ning võimalikult ulatuslikult oma territooriumil asuvate märgalade mõistlikku kasutamist (Ramsari konventsiooni artikli 3 lõige 1);

Neljapäev, 17. detsember 2015

- E. arvestades, et vastavalt WWF-i 2013. aasta raportile „Virunga pargi majanduslik väärtus“ on Virunga rahvuspargi praegune majanduslik väärtus 48,9 miljonit USD aastas; arvestades, et stabiilses olukorras võiks park anda tugeva panuse majanduse ja turismi kasvu, selle väärtus võiks olla 1 miljard USD aastas ja see võiks luua 45 000 töökohta;
- F. arvestades, et hoolimata oma staatusest kaitstud põlisloodusalana, on mitmeid aastakümneid parki ähvardanud relvastatud rühmitused, kes tegelevad salaküttimise, metsade hävitamise ja muude mittesäästvate ja ebaseaduslike loodusvarade kasutamise vormidega; arvestades, et selle tulemusena on Virunga kantud ohustatud maailmapärandi nimekirja; arvestades, et massilise vaesuse, nõrga riigi, viletsa halduse ja piirkondliku ebaturvalisuse tingimustes oleks „naftapalavikul“ tõsised destabiliseerivad sotsiaalsed ja keskkondlikud tagajärjed;
- G. arvestades, et 2007. aasta detsembris väljastas Kongo DV valitsus naftatootmiskontsessioonid, mis hõlmavad 85 % Virunga pargist; arvestades, et seni on SOCO International plc (edaspidi SOCO) olnud ainuke ettevõtte, mis on looduspargis uuringuid teostanud;
- H. arvestades, et hoolimata Kongo DV seadustest, mille alusel on kaitsealustel aladel keelustatud keskkonnakahjulik tegevus, kasutab SOCO-le väljastatud uuringuteluba ära selle seaduse erandit, millega kaitsealustel aladel on lubatud teaduslik tegevus;
- I. arvestades, et SOCO Internationalil ei ole enam litsentsi Virunga rahvuspargi tsoonile V;
- J. arvestades, et süsteemsete uuringute tulemused näitavad, et Virunga rahvuspargis leidub naftat, tuletab meelde, et nafta ammutamine (ja uuringud) on vastuolus maailmapärandi alade hulka kuuluva pargi kaitsega;
- K. arvestades, et nii nagu rõhutatakse ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtetes ning rahvusvahelistele ettevõtetele mõeldud OECD suunistes, on kohustus austada inimõigusi ülemaailmne standard, mille täitmist eeldatakse kõikidelt äriettevõtetest, olenemata nende tegevuse asukohast;
- L. arvestades, et Virunga rahvuspargis ja selle ümbruskonnas on rohkem kui kaksikümne aastat kestnud vägivaldne konflikt; arvestades, et eldkõige ebaseadusliku kaevandustegevuse ja loodusressursside (puu, süsi jne) ebaseadusliku kasutamise ning ohustatud loomaliikide küttimise, nagu ka muu loodusressurssidega kauplemisega on rahastatud nii mässajaid kui ka riigi sõjaväge, samas kui potentsiaalsete nafta leiukohtade uurimine ja nafta ammutamine põhjustab piirkonnas tõenäoliselt uut vägivalda ja tõsiseid inimõiguste rikkumisi ning keskkonnasaastet;
- M. arvestades, et kõige suuremad naftatootmisega seotud keskkonnanriskid piirkondades, kus puudub hea valitsemistava, hõlmavad taimestiku ulatuslikku hävitamist, invasiivsete võõrliikide sissetoomist, looduslike elupaikade killustamist, salaküttimise tõenäosuse suurenemist ning naftalekete, gaasi põletamise ja jäätmete ladestamise põhjustatud reostust; arvestades, et naftaneeduse risk võib põhjustada vaesuse ja ebavõrdsuse näitajate suurenemist, nagu näitavad sellised üksikjuhtumid nagu Nigeri delta juhtumid;
- N. arvestades, et Virunga maapinna, vee ja eluslooduse säästlik majandamine annab otseselt ja kaudset majanduslikku kasu kogukondadele, kes on äärmiselt sõltuvad pargi looduslikest ressurssidest; arvestades, et WWF-i andmetel võiks üksnes mägi gorilladega seotud turism anda tulu 30 miljonit USD aastas ning luua tuhandeid töökohti;
1. rõhutab vajadust hoida iga hinna eest ära pöördumatu kahju tekitamine Virunga rahvuspargile, mille UNESCO määras 1979. aastal maailmapärandi alaks ning 1994. aastal ohustatud maailmapärandi alaks;
 2. taunib asjaolu, et Virunga rahvuspargist on saanud looduskaitse vallas üks maailma ohtlikumaid paiku; märgib sügava murega, et relvastatud rühmitused on oma kaevandustegevuse ja söetootmisega osalenud pargi looduslike ressursside ebaseaduslikus kasutamises nii selleks, et rahastada oma sõjalisi operatsioone, kui ka omakasu eesmärgil; taunib samuti asjaolu, et relvastatud rühmitused on toidu hankimise eesmärgil tegelenud suuremahulise salaküttimisega ning oma sõjaliste kulutuste katmiseks kaubitsenud elevantiluu ja eksootiliste loomade lihaga; märgib murega, et vilets distsipliin, ebaregulaarne palk ja toidunappus on põhjustanud selle, et sõjaväepersonal osaleb üha enam ebaseaduslikus tegevuses, sh käsitsi kaevandamises, söetootmises ja salaküttimises; märgib, et kõnealune park on põlisloodusega ala, mille 2 miljoni aakri (790 000 hektari) kaitsmisega on tõsiseid probleeme, eldkõige piiratud riigipoolse rahastuse tõttu; märgib, et 15. aprillil 2014 tulistasid kolm püssimeest pargi üleinspektorit Belgia prints Emmanuel de Merode'i, tekitades talle tõsiseid vigastusi, ning et möödunud kümnendi jooksul on pargis tapetud enam kui 140 tegevteenistuses pargivahti;

Neljapäev, 17. detsember 2015

3. toonitab, et nafta leiukohtade uurimine ja nafta ammutamine või muu ebaseaduslik tegevus võib tekitada Virunga rahvuspargile pöördumatut kahju; peab vastuvõetamatuks, et Virunga rahvuspargi aladel anti 2007. aastal naftatootmis-kontsessioonid Prantsuse naftafirmale TOTAL ning Briti naftafirmale SOCO International, millega rikuti Pariisi konventsiooni ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse kohta, 1992. aasta bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, Ramsari konventsiooni ning Kongo DV seadusi; tuletab meelde, et kui TOTAL nõustub sellega, et ei uuri kunagi nafta leiukohti Virunga rahvuspargis (isegi kui Kongo valitsus otsustab selle piire muuta), siis SOCO International on Virunga rahvuspargis nafta leiukohti uurinud ning **viis** 2014. aasta juulis läbi seismoseire, mille tulemused, mis tõendasid nafta olemasolu, edastati Kongo valitsusele; kutsub Kongo DV valitsust üles mitte andma litsentsi veel mõnele operaatorile;

4. juhib tähelepanu asjaolule, et Uganda valitsusel on kavas väljastada litsents Ngaji tsoonile, mis asub Virunga rahvuspargi vahetus läheduses ja hõlmab Edwardi järve, ning rõhutab, et ka uuringud ja kaevandamine võivad põhjustada pöördumatut kahju Virunga rahvuspargile;

5. võtab teadmiseks, et pärast looduskaitseorganisatsiooni WWF kaebust Ühendkuningriigi riiklikule kontaktpunktile, et SOCO ei järgi OECD suuniseid rahvusvaheliste ettevõtetele, saavutati 2014. aasta juunis SOCO Internationali ja WWFi vahel kokkulepe, millega naftafirma võttis endale kohustuse mitte teha või tellida naftaluure või muu tegevusega seotud puurimisi Virunga rahvuspargi piirides, välja arvatud juhul, kui UNESCO ja Kongo DV valitsus nõustuvad sellega, et niisugune tegevus ei ole vastuolus pargi maailmapärandi staatusega; märgib, et selline tingimuslik kokkulepe ei paku mingeid garantiisid mis tahes naftaga seotud tegevuse lõpetamiseks Virunga pargis; juhib tähelepanu asjaolule, et firma SOCO International ebamäärane seisukoht jätab avatuks võimaluse, et terves pargis või selle osas lubatakse nafta puurida; täheldab, et firmale SOCO antud kontsessioon, kus ta on tegelenud leiukohtade uurimisega, asub Edwardi järves ja selle ümber, mis on koduks kümnetele märgilise tähendusega (ja mõnedele ohustatud) liikidele, k.a šimpansid, elevantid, krokodillid ja lõvid; kutsub seetõttu SOCO International plc ja selle Kongo DVs registreeritud äriühingut üles lõpetama alatiseks kogu oma uurimis- ja kaevandustegevuse Virunga pargis selle praegustes piirides; kutsub ka Kongo DV valitsust üles tühistama vastavalt maailmapärandi komitee taotlusele kõik väljastatud load naftauuringuteks Virunga rahvuspargi piirides;

6. rõhutab, et Edwardi järves toimuv kalapüük annab Virunga rahvuspargi lähedal elavale kohalikule kogukonnale tulu arvestuslikult 30 miljonit USD aastas ning lisaks on WWFi tellitud sõltumatu uuringu andmetel rohkem kui 50 000 peret sõltuvad järvest saadavast majapidamisveest;

7. juhib tähelepanu asjaolule, et 2014. aasta septembris ajalehtedes Der Spiegel, Telegraph ja New York Times avaldatud vabatahtliku Global Witness aruandes väidetakse, et firma SOCO International ja selle alltöövõtjad on teinud ebaseaduslikke makseid, olevat maksnud relvastatud mässajatele ning on lõiganud kasu valitsuse julgeolekujõudude külvatud hirmust ja vägivallast Kongo DV idaosas, püüdes nafta leiukohtade uurimiseks pääseda ligi Aafrika vanimale rahvuspargile;

8. kiidab heaks nafta leiukohtade uurimise ja nafta tootmise keskkonnamõju strateegilise hindamise Albertine Rifti põhjapiirkonnas, sh Virunga rahvuspargis; on seisukohal, et selle hindamise alusel peaksid asjaomased valitsused, k.a Kongo DV valitsus, saama teha teadlikke otsuseid nafta leiukohtade uurimise ja nafta ammutamise mõju nõuetekohase analüüsi põhjal; peab siiski kahetsusväärseks, et keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessiga on pikalt viivitatud ja et Virunga rahvuspargis on juba alustatud nafta leiukohtade uurimist, kuigi keskkonnamõju strateegilise hindamise protsess ei ole veel lõppenud;

9. toonitab, et naftatootmise probleeme Kongo DVs süvendab ebapiisav ja ebatõhus seadusandlik ja reguleeriv raamistik; palub Kongo DV valitsusel toetada ja järgida Kongo DV seadusi ja eeskirju, millega keelatakse keskkonnakahjulik tegevus, nagu nafta leiukohtade uurimine ja nafta kaevandamine looduskaitsealadel, sh Virunga pargis, ning kõrvaldada olemasolevad lüngad süivesimike ja looduskaitse seaduseelnõudes, mis võimaldavad loodusressursside uuringuid ja kaevandamist rahvusparkides ja maailmapärandi aladel;

10. avaldab tunnustust pargi haldusasutustele seoses nende jõupingutustega tagada jätkusuutlik tulu looduslikest päikese- ja hidroenergia allikatest, mis parandab mitmete kohalike kogukondade sissetulekuid ilma looduskeskkonda hävitamata ning mis mahub maailmapärandi alal lubatud arengutegevuse raamidesse;

Neljapäev, 17. detsember 2015

11. juhib tähelepanu sellele, et alates 1990. aastate algusest on konfliktid relvastatud mässulistega, kes elavad rahvuspargis ja selle ümbruses, põhjustanud tõsiseid inimõiguste rikkumisi ja ulatuslikku vägivalda; juhib tähelepanu asjaolule, et Rwanda demokraatlikud vabastusjõud (FDLR), mässuliste rühm, keda süüdistatakse metsikuste toimepanemises Rwandas 1994. aasta kevadel toimunud genotsiidi ajal ja kes laienes ka Kongo DV idaossa, on elanud rahvuspargis alates 1996. aastast ning varjab end ikka veel piiri taga Virungas, samas kui ka Mai-Mai mässulised on teadete kohaselt tapnud, vägistanud ja vigastanud palju inimesi ning hävitanud rahvuspargi piiridesse jäävaid külasid; nõuab Kongo DV valitsusel tungivalt mässuliste relvitustamist ning julgeoleku taastamist rahvuspargi piirkonnas; lisaks peab kahetsusväärseks asjaolu, et inimõiguslaste ja ajakirjanike represseerimine Kongo DVs on saagenud; kutsub Kongo DV valitsust veel kord üles tunnustama ja austama ajakirjandus- ja pressivabadust ning toetama õigusriigi põhimõtteid ja inimõigusi;

12. tuletab meelde, et vastavalt Pariisi konventsioonile ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse kohta on nafta leiukohtade uurimine ja nafta kaevandamine vastuolus maailmapärandi ala staatusega; rõhutab lisaks, et Virunga rahvuspark on koduks paljudele ohustatud liikidele, nagu märgilise tähtsusega mägigorilladele (kes on ühed viimased maailmas) ja okaapidele, ning et ohustatud liikide elupaiku tuleks rangelt kaitsta; väljendab heameelt seoses Kongo DV valitsuse otsusega moodustada salaküttimisvastane eribrigaad, kuid kutsub valitsust üles koostöös CITESi sekretariaadiga kindlaks määrama ja võtma täiendavaid juriidilisi meetmeid võitluseks ebaseadusliku kaubandusega seotud kuritegelike võrgustikega; nõuab tungivalt, et Kongo DV valitsus tugevdaks pargivahtide rolli ning karistaks pargis toime pandud ebaseaduslikku tegevust;

13. toonitab, et teadete kohaselt on Kongo DV valitsuse ja firma SOCO Internationali kõnelustes tõstatatud küsimus Virunga rahvuspargi piiride muutmise kohta, eesmärgiga lubada nafta puurimist seaduslikult kas rahvuspargis tervikuna või selle osades, kuigi näib, et valitsus ei ole praeguses etapis UNESCOlt sellist muudatust ametlikult taotlenud;

14. palub Euroopa välisteenistusel koordineerida ELi liikmesriikide ja Kongo DVs tegutsevate võimalike muude abiandjate diplomaatilist reaktsiooni, et aidata Kongo DV valitsusel loobuda nafta leiukohtade uurimisest ja nafta ammutamisest rahvuspargi piires, tühistada vastavalt maailmapärandi komitee taotlusele kõik väljastatud load naftauuringuteks Virunga rahvuspargi piirides ja muudel Kongos asuvatel UNESCO maailmapärandi aladel, ning loobuda rahvuspargi piiride muutmise ja pindala vähendamise kohta;

15. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama looduspargi tervikkust, näiteks suurendades endale võetud kohustusi säästva looduskaitse ja majandusarengu ning ümberkaudse piirkonna mitmekesisemise rahastamisega; kutsub ELi üles eelkõige toetama Kongo DV valitsust säästva energia arendamisel ja kaevandustööstusele majanduslike alternatiivide väljatöötamisel, siseriiklike ressursside kasutuselevõtu parandamisel (eelkõige õiglaste ja progressiivsete maksusüsteemide abil), valitsemise täiustamisel ning võitluses salaküttimise, ebaseadusliku metsaraie, ebaseadusliku kaevandamise ja korruptsiooni vastu, mis on visad nähtused ning võivad tekitada rahvuspargile korvamatut kahju;

16. palub komisjonil ja liikmesriikidel võtta kõik vajalikud meetmed, et keskkonnamõju strateegilise hindamise projektist saaks tõeline otsuste tegemise vahend;

17. rõhutab, et ELi liikmesriikidel on vastavalt rahvusvahelistele ja Euroopa inimõigusi käsitlevatele õigusaktidele kohustus tagada, et nende jurisdiktsiooni all tegutsevad ettevõtted ei pane oma äritegevuse käigus toime ega aita otseselt ega kaudselt kaasa inimõiguste rikkumistele ning tegutsevad kooskõlas tegevusjuhenditega, milles on sätestatud sotsiaalsed ja keskkonnastandardid, ja selliste instrumentidega nagu ILO konventsioon nr 169, OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtetele ning ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma õiguslikult siduvaid meetmeid selliste äriühingute vastutuselevõtmiseks, kes on tõendatult hoidnud kõrvale riigi seaduste ja rahvusvaheliste lepingute täitmisest;

18. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma tõhusamaid meetmeid relvakonfliktide ja korruptsiooni algpõhjustega tegelemiseks ning toetama jätkusuutlikku arengut ja rahu kindlustavaid projekte ja strateegiaid Virunga rahvuspargis ja selle naaberpiirkondades;

Neljapäev, 17. detsember 2015

19. nõuab tungivalt, et komisjon, liikmesriigid, Kongo Demokraatlik Vabariik ja naftapuurimisest huvitatud naftafirmad kaitseksid Virunga rahvuspargi piire ja selle naaberalasid fossiilsete kütuste kaevandamise eest;
 20. palub Euroopa välisteenistusel teha kõik vajalikud algatused, et veenda Kongo DV valitsust uurima riigis tegutsevate inimõiguslaste vastu suunatud vägivaldaakte, eelkõige Virunga rahvuspargis ja Virunga rahvuspargi inspektorite vastu, ning julgustada valitsust tegema kõik enesest oleneva, et vältida selliste julmuse kordumist tulevikus;
 21. nõuab, et Euroopa välisteenistus võtaks kõik võimalikud meetmed selle tagamiseks, et Ühendkuningriigi raskete pettuste talitus kui esmane jurisdiktsioon ning kõik muud asjaomased jurisdiktsioonid viiksid läbi täieliku uurimise seoses kõigi altkäemaksu- ja korrupsioonisüüdistustega, mis on esitatud SOCO International plc ja selle Kongo DVs registreeritud äriühingu SOCO Exploration and Production DRC SPRL (SOCO) kohta;
 22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa välisteenistusele, liikmesriikide, Kongo Demokraatliku Vabariigi, Uganda Vabariigi ja Rwanda Vabariigi valitsustele ja parlamentidele, UNESCO juures loodud maailmapärandi komiteele, ÜRO Keskkonnaprogrammile ning Ramsari konventsiooni sekretariaadile.
-